

Tema: Utbildning

Vuxnas deltagande i utbildning

Tema: Utbildning

Vuxnas deltagande i utbildning

Statistics Sweden
2007

Producent SCB, Enheten för statistik
om utbildning och arbete
Box 24 300
104 51 Stockholm
08-506 940 00

För rapporten svarar: Johan Eriksson 019-17 67 38

Tidigare utkomna publikationer från Avdelningen för Befolkning och välfärd:

2006:01 Etablering på arbetsmarknaden tre år efter gymnasieskolan
2007:01 Sambandet mellan utbildning och yrke

Innehållsförteckning

Definitioner och begrepp.....	3
Det livslånga lärandet	4
Deltagande högt i Sverige	4
Högt deltagande bland unga	4
Högutbildade deltog mer i utbildning.....	5
Deltagandet lägre för dem som inte arbetar	5
Icke-formell utbildning sker oftast av yrkesrelaterade skäl	5
Undervisningstimmar och kostnader.....	5
Många vill delta i mer utbildning	6
Informell utbildning.....	6
Vilka deltog inte i utbildning?	7
Visste du att?	8
Fakta om undersökningen.....	8

Definitioner och begrepp

Sysselsatta är personer med ett arbete eller annan anställning.

Arbetslösa omfattar personer som var utan arbete men kunde arbeta och aktivt sökte arbete.

Utanför arbetskraften är personer som varken är sysselsatta eller arbetslösa.

Med **kostnader** avses för formell utbildning egna kostnader för registrering, examen och tentamen samt egna kostnader för böcker och andra studiehjälpmedel. För icke-formell utbildning avses egna kostnader för kursavgifter och prov samt egna kostnader för böcker och andra studiehjälpmedel.

I **studiehjälpmedel** ingår exempelvis miniräknare eller dator som använts till studierna.

Med böcker avses skönlitteratur, fackböcker, ordböcker, uppslagsböcker, ljudböcker och studentlitteratur.

Formell utbildning är kanske det som vi först och främst tänker på som lärande och utbildning. Utbildningen bedrivs inom det reguljära utbildningsväsendet av etablerade utbildningsinstitutioner. Inom formell utbildning återfinns grundskola, gymnasium, högskola/universitet, komvux, kvalificerad yrkesutbildning, långa kurser inom folkhögskolan och arbetsmarknadsutbildning.

Icke-formell utbildning är utbildning organiserad vid sidan av det reguljära utbildningsväsendet. Till det icke-formella lärandet hör studiecirkel, kortare kurser inom folkhögskolan, personalutbildning och andra kurser, konferenser, seminarier, studiedagar och privatlektioner. Här ingår även erhållna instruktioner från en handledare, instruktör eller tränare inom något område.

Med **personalutbildning** avses icke-formellt lärande som helt eller delvis har bedrivits på betald arbetstid.

Med **icke-formell utbildning utanför jobbet** avses icke-formellt lärande som inte har bedrivits på betald arbetstid. En person kan dock ha deltagit i lärandeaktiviteten av yrkesrelaterade skäl.

Med **informell utbildning** avses aktiviteter som en individ organiserat på egen hand utan att delta i

kurser eller andra utbildningar. Lärandeaktiviteten skall bedrivs med syfte att förbättra sina kunskaper inom något område. Utmärkande för informellt lärande är att det inte sker inom några särskilda institutioner och att det ofta bedrivs på egen hand eller tillsammans med andra men utan formell ledare.

Informell utbildning mäts i denna undersökning genom att den intervjuade personen får svara på frågan om han/hon medvetet försökt lära sig något på egen hand inom arbetet eller på fritiden under de senaste 12 månaderna genom att använda någon av följande metoder:

- Med hjälp av anhörig, vän eller arbetskamrat
- Genom att läsa böcker, facklitteratur, facktidningar eller manualer
- Genom att använda datorer eller Internet
- Genom TV, radio, video eller DVD
- Genom att besöka guidade visningar på museum, utställningar, historiska platser eller företag
- Genom besök på bibliotek eller lärcentra

Den personliga bedömningen påverkar svaren på denna fråga. Två personer som exempelvis har läst samma fackbok kan göra olika bedömningar om det var en lärandeaktivitet eller inte.

Vuxnas deltagande i utbildning

Det livslånga lärandet

Livslångt lärande är ett vitt begrepp som sträcker sig från vaggan till graven. Enligt EU täcker det livslånga lärandet in samtliga aktiviteter som en person deltar i med syfte att förbättra sina kunskaper, sina färdigheter eller sin kompetens inom något område. Vuxnas deltagande i utbildningar, kurser och seminarier utgör därmed viktiga delar i det livslånga lärandet.

Vuxnas lärande delas in i formell utbildning, icke-formell utbildning och informell utbildning (självstudier). Denna indelning rekommenderas av EU. Detta temablad tar främst upp deltagande i formell och icke-formell utbildning.

Deltagandet högt i Sverige

Nära 75 procent av Sveriges befolkning i åldern 25–64 år deltog i formell eller icke-formell utbildning under en 12-månadersperiod 2005/2006. Om formell utbildning exkluderas deltog cirka 70 procent. I utbildningsformen personalutbildning deltog ungefär 50 procent.

Små skillnader mellan kvinnor och män

Kvinnor deltog i något högre grad i formell eller icke-formell utbildning jämfört med män. Detta beror framför allt på att kvinnor deltog oftare i formellt lärande. Avseende deltagande i icke-formell utbildning och framför allt personalutbildning var skillnaderna små mellan könen.

Högt deltagande bland unga

I åldersgruppen 25–34 år deltog ungefär 80 procent i formell eller icke-formell utbildning under en 12-månaders period 2005/2006. Även i åldersgruppen 35–49 år var deltagandet högt. För åldersgruppen 50–64 år var deltagandet något lägre.

Även för icke-formell utbildning var deltagandet högre i åldersgrupperna 25–34 år och 35–49 år jämfört med åldersgruppen 50–64 år. Deltagandet i personalutbildning var dock lägre i åldersgruppen 25–34 år jämfört med åldersgruppen 35–49 år.

Andel deltagare i formell eller icke-formell utbildning, icke-formell utbildning samt personalutbildning. Procent.

	Formell eller icke-formell utbildning	därav icke-formell utbildning	därav personalutbildning
Kön			
Kvinnor	76	71	49
Män	71	68	50
Ålder			
25–34	81	72	47
35–49	77	73	55
50–64	65	64	46
Utbildningsnivå			
Förgymnasial	51	48	27
Gymnasial	70	67	47
Eftergymnasial	90	84	66
Sysselsättning			
Sysselsatt	79	78	62
Arbetslös	59	47	8
Utanför arbetskraften	52	38	6
Samtliga	73	69	50

Eftersom undersökningen är en urvalsundersökning innehåller de publicerade resultaten en osäkerhet. För osäkerhetsmått, se www.scb.se/UF0538. Klicka på rubriken Bilaga till temablad.

Högutbildade deltog mer i utbildning

Personer med hög utbildningsnivå deltog i mycket hög grad i utbildning. Detta gäller för samtliga utbildningsformer. Exempelvis var deltagandet i formell eller icke-formell utbildning för personer med eftergymnasial utbildning 90 procent. Detta kan jämföras med personer med högst förgymnasial utbildning där deltagandet var cirka 50 procent.

Deltagandet lägre för dem som inte arbetar

Det är stora skillnader i deltagande beroende på om man arbetar eller inte. Av de sysselsatta deltog ungefär 80 procent i formell eller icke-formell utbildning under en 12-månaders period 2005/2006. För arbetslösa och personer utanför arbetskraften var deltagandet klart lägre, cirka 60 respektive cirka 50 procent.

Personalutbildning förekom till viss del bland personer som inte var sysselsatta vid intervju-tillfället. Personalutbildningen sker på betald arbetstid men förklaringen är att dessa personer varit sysselsatta någon gång under referensperioden för deltagande i utbildning (referensperioden avser de 12 senaste månaderna före intervju-tillfället).

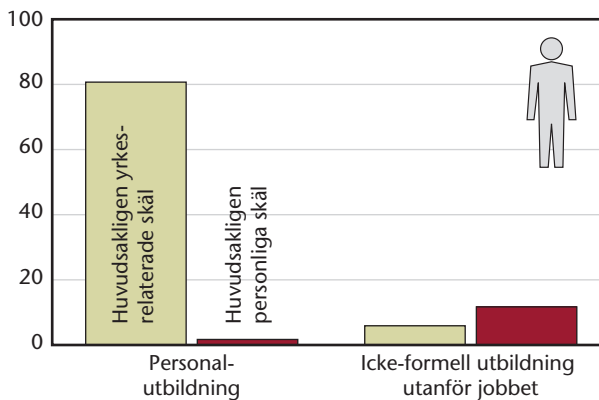
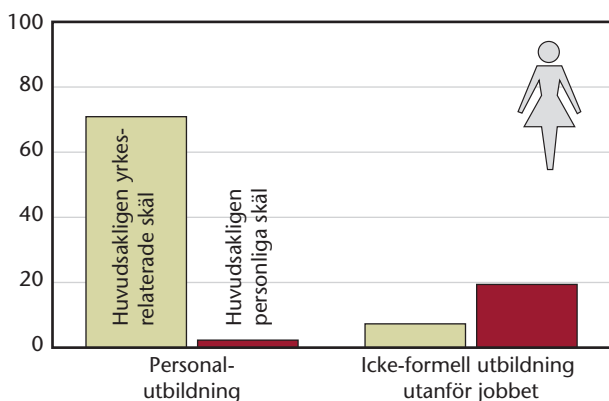
Icke-formell utbildning sker oftast av yrkesrelaterade skäl

Det var vanligare att kvinnor utbildade sig av personliga skäl jämfört med män. Ungefär 20 procent av kvinnornas deltagande i icke-formella utbildningar skedde av personliga skäl, motsvarande andel för män var knappt 15 procent.

Ungefär 85 procent av männens deltagande i icke-formella utbildningar skedde av yrkesrelaterade skäl. Cirka 80 procent var dessutom på betald arbetstid. Motsvarande andelar för kvinnor var 80 respektive 70 procent.

Kvinnors och mäns deltagande i icke-formell utbildning

Andel utbildningar efter anledning till deltagande och utbildningsform. Procent.

Undervisningstimmar och kostnader

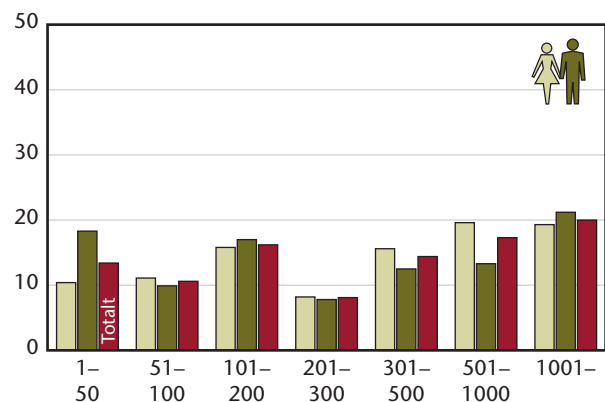
I följande diagram presenteras andel deltagare efter hur mycket undervisningstimmar och pengar de investerat i sin utbildning. Kostnaderna avser pengar som deltagaren själv eller någon annan inom familjen stått för.

Formell utbildning

Majoriteten av de studerande hade mer än 300 undervisningstimmar under en 12-månaders period 2005/2006. Ungefär en femtedel hade mer än 1 000 undervisningstimmar. Medianen för män skattades till 250 timmar och för kvinnor till 320 timmar.

Undervisningstimmar i formell utbildning

Andel deltagare efter undervisningstimmar och kön. Procent.

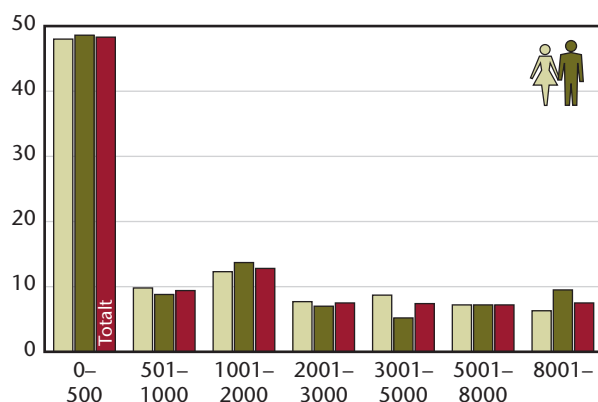

Majoriteten av de studerande hade kostnader för registrering, examen, tentamen och studiehjälpmedel på mindre än 1 000 kronor under ett år. Ungefär åtta procent hade kostnader över 8 000 kronor. Kostnader på över 8 000 kronor kan tyckas högt men i kostnaderna ingår studiehjälpmedel, exempelvis miniräknare och dator som använts till utbildningen.

OBSERVERA att diagrammen har olika skalor!

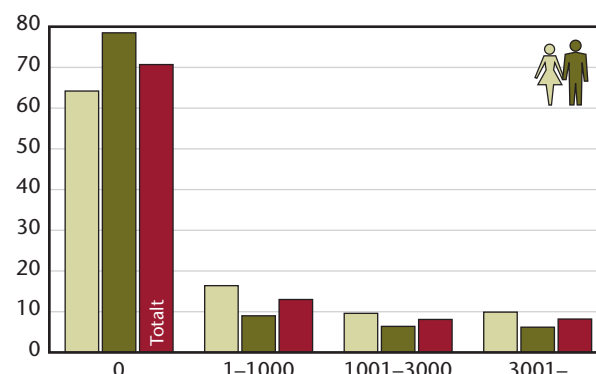
Kostnader för formell utbildning

Andel deltagare efter undervisningstimmar och kön.
Procent.

Kostnader för icke-formell utbildning utanför jobbet

Andel deltagare efter undervisningstimmar och kön.
Procent.

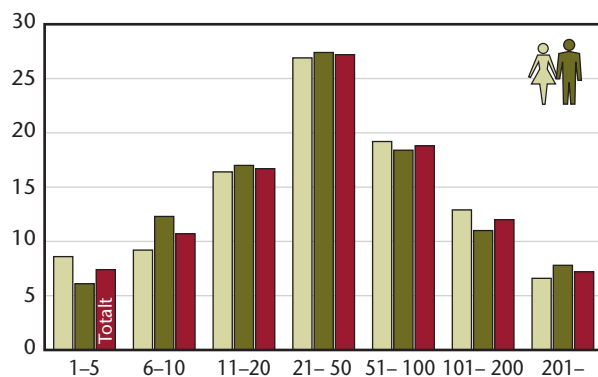

Icke-formell utbildning

Icke-formell utbildning består av utbildningsaktiviteter som vanligen är kortare än formella utbildningsaktiviteter. Ungefär 60 procent av de personer som deltagit i icke-formell utbildning hade mindre än 51 undervisningstimmar under ett år. Medianen för män skattades till 33 timmar och för kvinnor till 36 timmar.

Undervisningstimmar i icke-formell utbildning

Andel deltagare efter undervisningstimmar och kön.
Procent.

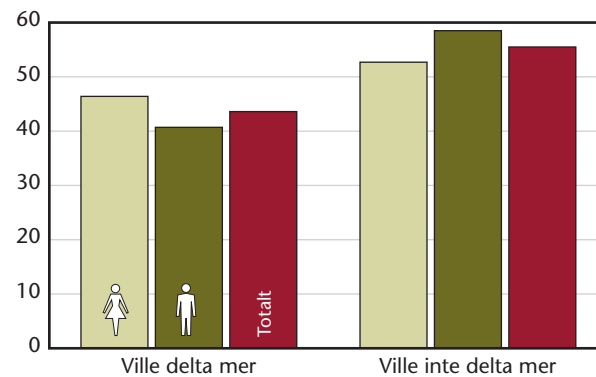

Många vill delta i mer utbildning

Drygt 40 procent av dem som deltog i formell eller icke-formell utbildning ville delta i mer utbildning. Kvinnor ville delta i mer utbildning i något högre utsträckning än män. Vanliga anledningar till att man inte deltog i mer utbildning trots att man ville var tidsbrist p.g.a. arbete och familj samt av ekonomiska skäl.

Deltagare i formell eller icke-formell utbildning

Andel deltagare efter kön och om de ville delta i mer utbildning eller inte. Procent.

Kostnaderna för icke-formell utbildning redovisas för icke-formell utbildning utanför jobbet. Personalutbildning som sker på betald arbetstid var inte förknippade med några kostnader för deltagaren. Detta förklaras av att arbetsgivaren vanligtvis står för dessa kostnader.

En stor del av den icke-formella utbildningen utanför jobbet medförde inte heller några kostnader för deltagaren. Ungefär 70 procent av deltagarna hade inga kostnader för denna typ av utbildning. Drygt åtta procent hade kostnader över 3 000 kronor.

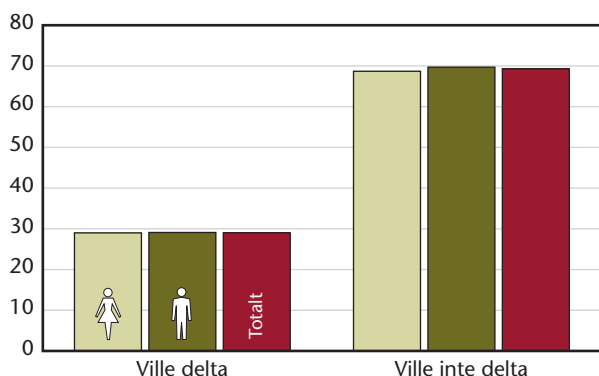
Bland dem som inte deltog i någon utbildning alls ville cirka 30 procent delta i utbildning. Vanliga skäl till att man inte deltog trots att man ville var även här tidsbrist p.g.a. arbete samt av ekonomiska skäl.

Informell utbildning

Utöver formell och icke-formell utbildning mäter denna undersökning även deltagande i informell utbildning (benämns självstudier i fortsättningen). Ungefär 75 procent av den vuxna befolkningen ansåg att de under en 12-månadersperiod 2005/2006 ägnade sig åt självstudier med avsikt att förbättra kunskaper eller färdigheter inom något område.

Personer som inte deltagit i formell eller icke-formell utbildning

Andel personer efter kön och om de ville delta i utbildning eller inte. Procent.

Självstudier var i stort sett lika vanligt bland kvinnor som bland män.

Andelen deltagare i självstudier var, liksom för övriga utbildningsformer, högre bland högt utbildade än bland personer med lägre utbildning. Sysselsatta utövade också mer självstudier än ej sysselsatta och personer utanför arbetskraften, men skillnaderna är klart mindre än för formell/icke formell utbildning. Att skillnaderna är mindre kan delvis förklaras av att en stor del av den icke-formella utbildningen utförs på arbetsplatsen.

Ålder hade viss betydelse för deltagandet i självstudier, men skillnaderna i deltagande mellan åldersklasserna är mindre än för formell/icke formell utbildning.

Andel personer som ansåg att de ägnat sig åt självstudier. Procent.

Andel personer	
Kön	
Kvinnor	74
Män	78
Ålder	
25–34	81
35–49	78
50–64	71
Utbildningsnivå	
Förgymnasial	60
Gymnasial	74
Eftergymnasial	88
Sysselsättning	
Sysselsatt	78
Arbetslös	66
Utanför arbetskraften	70
Samtliga	76

Vilka deltog inte i utbildning?

Drygt var tionde person i åldern 25–64 år deltog inte i vare sig formell utbildning, icke-formell utbildning eller självstudier. Det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män avseende andel "icke-deltagande". Det är inte heller någon stor skillnad mellan åldersgruppen 25–34 år och åldersgruppen 35–49 år.

Det är framför allt äldre (50–64 år), lågutbildade och personer som inte är sysselsatta som inte deltagit i någon utbildning alls. Bland personer med högst förgymnasial utbildning, var det ungefär en fjärdedel som inte deltog i någon utbildning. För personer med eftergymnasial utbildning var det en mycket låg andel "icke-deltagare", cirka tre procent.

Andel personer som inte deltagit i någon form av utbildning. Procent.

Andel personer	
Kön	
Kvinnor	11
Män	11
Ålder	
25–34	7
35–49	9
50–64	16
Utbildningsnivå	
Förgymnasial	25
Gymnasial	12
Eftergymnasial	3
Sysselsättning	
Sysselsatt	8
Arbetslös	20
Utanför arbetskraften	22
Samtliga	11

OBSERVERA att diagrammen har olika skalor!

Visste du att...?

- De som inte läst någon bok under de senaste 12 månaderna deltar mindre i icke-formell utbildning än de som läst minst en bok. Av dem som inte läst någon bok alls deltog cirka 55 procent i icke-formell utbildning. Av dem som läst minst en bok deltog drygt 70 procent i denna utbildningsform.
- Den vanligaste anledningen till att delta i icke-formell utbildning är för att utföra sitt jobb bättre eller för att förbättra karriärmöjligheterna.
- Andra viktiga anledningar till att delta i icke-formell utbildning är allmänbildning eller personlig utveckling samt att öka sina kunskaper inom något intressant område.
- Egna företagare deltar i lägre utsträckning i icke-formell utbildning än anställda. Cirka 65 procent av de egna företagarna deltog i icke-formell utbildning. Av de anställda deltog cirka 80 procent i denna utbildningsform.
- Av dem som inte deltagit i någon utbildning alls var den vanligaste anledningen till detta att det inte fanns några personliga behov av utbildning. Den näst vanligaste anledningen var att det inte fanns några behov av utbildning i arbetet.

Fakta om undersökningen

Detta temablad bygger på en EU-undersökning om vuxnas deltagande i utbildning. Undersökningen genomfördes i sin nuvarande form för första gången i Sverige under hösten 2005 och våren 2006. Undersökningen är en ny och viktig källa för att beskriva den vuxna befolkningens deltagande i livslångt lärande. Under 2002 genomfördes en liknande undersökning enbart i Sverige som gick under namnet vuxnas lärande.

Undersökningen kommer att genomföras i samtliga EU-25 länder och jämförbara resultat från länderna publiceras av Eurostat under 2008. Det engelska namnet på undersökningen är "Adult Education Survey". Detta temablad innehåller resultat från den svenska undersökningen. Urvalet till den svenska undersökningen utgjordes av 5 000 personer i åldern 25–64 år bosatta i Sverige. Svarsfrekvensen var 77 procent.

Undersökningen om vuxnas deltagande i utbildning genomfördes som en intervjuundersökning. Intervjuerna genomfördes huvudsakligen som besöksintervjuer men även telefonintervjuer förekom. För deltagande i utbildning användes en referensperiod på 12 månader bakåt i tiden från intervjutillfället.

En mer detaljerad beskrivning av undersökningen finns på SCB:s webbplats: www.scb.se.

